

Spis treści

Wykaz skrótów	23
Wstęp	27
Część pierwsza	
WIADOMOŚCI WSTĘPNE	
Rozdział I	
Ogólne wiadomości o prawie karnym	31
Rozdział II	
Historia odpowiedzialności karnej – jej założenia i sposoby realizacji	37
1. Oświeceniowy paradygmat i jego kształtowanie	37
1.1. Publicznoprawny charakter prawa karnego	38
1.2. Odpowiedzialność osobista. Indywidualizacja odpowiedzialności	39
1.3. Subiektywizacja odpowiedzialności	40
1.4. Legalizm. Zasada określoności	40
1.5. Racjonalizacja kar. Humanitaryzm	42
1.6. Początki kary pozbawienia wolności	43
2. Nauka prawa karnego po epoce oświecenia	44
2.1. Szkoła klasyczna	45
2.2. Szkoła antropologiczna	46
2.3. Szkoła socjologiczna	47
2.4. Odbywanie kary pozbawienia wolności. Powstanie i rozwój penitencjarystyki	48
2.5. Ruch obrony społecznej. Resocjalizacja	49
3. Polskie kodyfikacje karne XX wieku	51
3.1. Kodyfikacja karna z 1932 roku	51
3.2. Degradacja prawa karnego w okresie stalinowskim	51
3.3. Kodyfikacja karna z 1969 roku	53
3.4. Kodyfikacja karna z 1997 roku	54
3.5. Nowelizacja Kodeksu karnego z 7.07.2022 r.	54
4. Współczesność prawa karnego	56
Rozdział III	
Podstawowe współczesne pojęcia w prawie karnym w ogólności	59
1. Czyn zabroniony	59
2. Przestępstwo	60
3. Kara	61
4. Środki reakcji karnoprawnej i środki penalne	62
5. Sprawca	63
6. Pokrzywdzony	64
7. Kryminalizacja, penalizacja, dekryminalizacja, depenalizacja i kontrawencjonalizacja	65
Rozdział IV	
Nauki powiązane z prawem karnym	67
Rozdział V	
Funkcje i specyfika prawa karnego	69
Rozdział VI	
Zasady prawa karnego	75
1. Pojęcie zasad prawa karnego	75
2. Zasada nullum crimen, nulla poena sine lege (nie ma przestępstwa ani kary bez ustawy)	75
3. Zasada nullum crimen sine periculo sociali (nie ma przestępstwa bez społecznego niebezpieczeństwa) i zasada proporcjonalności	79
4. Zasada osobistej odpowiedzialności za popełniony czyn i zasada indywidualizacji odpowiedzialności	81
5. Zasada nullum crimen sine culpa (nie ma przestępstwa bez zawinienia) ..	83

6. Zasada humanitaryzmu.....	86
7. Zasada in dubio pro reo (w razie wątpliwości na korzyść sprawcy)	88
Rozdział VII	
Źródła prawa karnego, jego normy i ich wykładnia	89
1. Ogólnie o źródłach polskiego prawa powszechnie obowiązującego	89
1.1. Rodzaje źródeł prawa	89
1.1.1. Konstytucja	90
1.1.2. Umowy międzynarodowe i prawo stanowione przez organizację międzynarodową, której Rzeczpospolita Polska jest członkiem	91
1.1.3. Rozporządzenia	96
1.1.4. Akty prawa wewnętrznego	97
1.1.5. Akty prawa miejscowego	97
1.1.6. Znaczenie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	98
2. Źródła polskiego prawa karnego – uwagi szczegółowe	100
2.1. Wymóg określoności czynu zabronionego i kary w akcie prawnym rangi co najmniej ustawy	100
2.2. Przepisy blankietowe i znaczenie rozporządzeń w uzupełnianiu ich treści	100
2.3. Określanie wykroczeń w aktach prawa miejscowego	101
2.4. Znaczenie doktryny, orzecznictwa i zwyczaju	102
3. Kodeks karny podstawowym źródłem prawa karnego	104
4. Pozakodeksowe prawo karne	105
5. Normy prawnokarne i ich budowa	106
5.1. Elementy składowe normy prawnokarnej	106
5.2. Normy sankcjonowane i sankcjonujące w prawie karnym	107
5.3. Sposoby ujęcia w normie sankcjonowanej istoty zakazu (nakazu)	110
5.4. Rodzaje sankcji za naruszenie norm sankcjonowanych	111
6. Odrębności wykładni przepisów prawnokarnych	113
Rozdział VIII	
Definicje legalne	119
1. Czyn zabroniony	119
2. Stopień społecznej szkodliwości czynu	120
3. Przepięstwa podobne	121
4. Korzyść majątkowa lub osobista	122
5. Mienie oraz szkoda znacznej i wielkiej wartości	124
6. Rzecz ruchoma lub przedmiot	125
7. Kradzież szczególnie zuchwała	126
8. Młodociany	128
9. Osoba najbliższa	129
10. Groźba bezprawna	130
11. Funkcjonariusz publiczny	131
12. Dokument	132
13. Faktura	133
14. Statek wodny	134
15. Stan nietrzeźwości	135
16. Żołnierz i rozkaz	136
17. Osoba pełniąca funkcję publiczną	137
18. Przepięstwo o charakterze terrorystycznym	138
19. Występek o charakterze chuligańskim	139
20. Handel ludźmi.....	142
21. Adopcja	144
22. Niewolnictwo	145

23. Rozmiar działalności przedsiębiorstwa	146
24. Koszty inne niż odsetki	147
Część druga	
NAUKA O PRZESTĘPSTWIE	
Rozdział I	
Pojęcie przestępstwa.....	151
1. Uwagi ogólne	151
2. Przestępstwo jako czyn człowieka	153
3. Problematyka zaniechania	155
4. Typ czynu zabronionego.....	157
5. Bezprawność czynu	158
6. Społeczna szkodliwość czynu	162
7. Wina w prawie karnym	164
Rozdział II	
Ustawowe znamiona czynu zabronionego	171
1. Uwagi wprowadzające	171
2. Przedmiot ochrony	171
3. Strona przedmiotowa	174
3.1. O znamionach strony przedmiotowej ogólnie	174
4. Strona podmiotowa	179
4.1. Umyślność	182
4.2. Nieumyślność	186
4.3. Strona podmiotowa mieszana	188
5. Podmiot	190
6. Inne podziały i rodzaje znamion czynu zabronionego	191
Rozdział III	
Przesłanki przypisania skutku	195
1. Uwagi wprowadzające	195
2. Teoria warunkowości, teoria ekwiwalencji, test conditio sine qua non	197
3. Teoria warunku właściwego – odpowiadającego empirycznie potwierdzonej prawidłowości	199
4. Teoria adekwatnego związku przyczynowego i teoria relewancji	200
5. Koncepcja obiektywnego przypisania skutku	202
6. Przyczynowość zaniechania	207
Rozdział IV	
Podziały przestępstw	213
1. Zbrodnie i występki	213
2. Typizacje narażenia na niebezpieczeństwo	215
3. Typy podstawowe i zmodyfikowane	217
4. Czyny ścigane z urzędu, z urzędu na wniosek pokrzywdzonego i z oskarżenia prywatnego	219
Rozdział V	
Czas i miejsce popełnienia czynu zabronionego	223
Rozdział VI	
Formy stadialne i zasady odpowiedzialności za nie	229
1. Uwagi wprowadzające	229
2. Przygotowanie	231
3. Usiłowanie	234
4. Dokonanie	243
Rozdział VII	
Współdziałanie przestępne	247
1. Problem współdziałania przestępnego	247
2. Sprawcze postacie współdziałania	249
2.1. Sprawstwo pojedyncze	250
2.2. Współsprawstwo	250

2.3. Sprawstwo kierownicze	253
2.4. Sprawstwo poleceniowe	255
3. Niesprawcze postacie współdziałania	257
3.1. Podżeganie.....	259
3.2. Pomocnictwo	262
3.3. Pomocnictwo a współsprawstwo. Problem istoty sprawstwa	264
3.4. Podżeganie i pomocnictwo do przestępstwa nieumyślnego	266
4. Zasady odpowiedzialności za współdziałanie i prowokację	268
4.1. Zasady ogólne	268
4.2. Właściwości osobiste współdziałającego	269
4.3. Czynnny żal	270
4.4. Prowokacja	271
Rozdział VIII	
Okoliczności wyłączające odpowiedzialność karną	275
1. Uwagi ogólne	275
2. Brak czynu	276
3. Niewypełnienie ustawowych znamion czynu zabronionego – pierwotna legalność	277
4. Brak bezprawności	281
4.1. Pojęcia kontratypu i kontratypizacji	281
4.2. Problem kontratypów pozaustawowych	283
4.3. Obrona konieczna	284
4.4. Stan wyższej konieczności	290
4.5. Ryzyko nowatorstwa (kontratyp dopuszczalnego ryzyka, eksperyment)	295
4.6. Kontratyp szczególnych uprawnień i obowiązków	297
4.7. Kontratyp karcenia małoletnich	298
4.8. Zwyczaj	299
5. Znikomość społecznej szkodliwości	300
6. Okoliczności wyłączające i umniejszające winę	302
6.1. Wprowadzenie do okoliczności uniemożliwiających przypisanie winy	302
6.2. Nieletność	303
6.3. Niepoczytalność	306
6.4. Błąd co do faktu – art. 28 k.k.....	309
6.5. Błąd co do kontratypu lub okoliczności wyłączającej winę – art. 29 k.k.	312
6.6. Błąd co do prawa – art. 30 k.k.	313
6.7. Stan wyższej konieczności	315
6.8. Tak zwana klauzula dobrego samarytanina	316
Rozdział IX	
Obowiązywanie polskiej ustawy karnej w czasie, w miejscu i co do osób	319
1. Obowiązywanie ustawy karnej w czasie	319
2. Zmiana ustawodawstwa przed wydaniem wyroku	319
3. Zmiana ustawodawstwa po wydaniu prawomocnego wyroku	326
4. Obowiązywanie ustawy karnej co do miejsca	327
5. Zasada terytorialności oraz bandery	327
6. Zasady obowiązywania polskiej ustawy karnej za czyny popełnione za granicą	332
7. Orzeczenia zapadłe za granicą – moc prawna wyroku obcego	336
Rozdział X	
Jedność – wielość czynów i przestępstw	341
1. Jeden czyn – jeden czyn zabroniony	341
2. Zbieg przepisów ustawy	346
3. Typizacje przewidujące wieloczynowość (przestępstwa wieloczynowe)	350

4. Ciąg przestępstw	351
5. Realny zbieg przestępstw	356
6. Przestępstwa podlegające współukaraniu	357
7. Podsumowanie	359
Część trzecia	
NAUKA O ŚRODKACH KARNOPRAWNEJ REAKCJI	
Rozdział I	
Zagadnienia wstępne	365
Rozdział II	
Kary	371
1. Katalog kar	371
2. Kara grzywny	372
3. Kara ograniczenia wolności	375
4. Kara pozbawienia wolności.....	377
4.1. Terminowa kara pozbawienia wolności	379
4.2. Kara dożywotniego pozbawienia wolności	381
5. Sekwencyjne orzeczenie terminowej kary pozbawienia wolności oraz kary ograniczenia wolności	382
Rozdział III	
Środki karne	385
1. Środki karne w polskim prawie karnym	385
2. Pozbawienie praw publicznych	386
3. Zakazy i nakaz	387
3.1. Zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej	387
3.2. Zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi	387
3.3. Zakaz zajmowania stanowiska lub wykonywania zawodu lub pracy w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego, a także w spółkach prawa handlowego, w których Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego posiadają bezpośrednio lub pośrednio przez inne podmioty co najmniej 10% akcji lub udziałów	388
3.4. Zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu i nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	389
3.5. Zakaz wstępu na imprezę masową	390
3.6. Zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych	391
3.7. Zakaz prowadzenia pojazdów	392
4. Świadczenie pieniężne	393
5. Podanie wyroku do publicznej wiadomości	394
6. Degradacja	394
Rozdział IV	
Przypadki, środki kompensacyjne i nawiązka	397
1. Wprowadzenie	397
2. Przypadek.....	398
3. Środek kompensacyjny	400
4. Nawiązka.....	401
Rozdział V	
Środki związane z poddaniem sprawcy próbie.....	405
1. Uwagi wstępne	405

2. Warunkowe umorzenie postępowania karnego	406
2.1. Istota	406
2.2. Przesłanki stosowania	407
2.3. Rygory okresu próby	408
2.4. Skutki przebiegu próby	410
3. Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności	412
3.1. Istota	412
3.2. Przesłanki stosowania	412
3.3. Rygory okresu próby	414
3.4. Skutki przebiegu próby	416
4. Warunkowe przedterminowe zwolnienie	419
4.1. Istota	419
4.2. Przesłanki stosowania	419
4.3. Rygory okresu próby	422
4.4. Skutki przebiegu próby	423
5. Skrócenie kary ograniczenia wolności i wykonywania środków karnych	424
5.1. Skrócenie kary ograniczenia wolności	424
5.2. Skrócenie wykonywania środków karnych	425
Rozdział VI	
Wymiar kary i środków karnych	429
1. Ustawowy wymiar kary	429
2. Sądowy wymiar kary	445
3. Mediacje w sprawach karnych	455
Rozdział VII	
Środki zabezpieczające	461
1. Istota i funkcje środków zabezpieczających	461
2. Katalog środków zabezpieczających	462
3. Zasady orzekania środków zabezpieczających	464
4. Przesłanki stosowania środków zabezpieczających	465
5. Stosowanie środków zabezpieczających	469
Rozdział VIII	
Ustawa o sprawcach szczególnie niebezpiecznych. KOZZD w Gostyninie	473
Rozdział IX	
Ustanie i ograniczenie karalności	479
1. Podokonaniowy czynny żal	479
2. Wyłączenie karalności związane ze zmniejszonym stopniem winy	481
3. Immunitety	482
4. Przedawnienie	484
4.1. Uwagi ogólne	484
4.2. Przedawnienie ścigania	485
4.3. Przedawnienie wyrokowania	486
4.4. Przedawnienie wykonania kary	486
4.5. Spoczywanie biegu przedawnienia i wyłączenie przedawnienia	487
5. Amnestia, abolicja i akt łaski	488
Rozdział X	
Zatarcie skazania	493
1. Skutki skazania i istota jego zatarcia	493
2. Zasady zatarcia skazania	495
3. Skazania niepodlegające zatarciu	497
4. Rejestr Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym	497
Rozdział XI	
Prawne aspekty przestępczości niepełnoletnich	501
1. Pozycja niepełnoletniego sprawcy czynu naruszającego normy społeczne (w tym normy prawnokarne)	502
2. Ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich	503

2.1. Uwagi wprowadzające	503
2.2. Cel ustawy.....	504
2.3. Zakres obowiązywania	504
2.4. Środki przewidziane w ustawie	505
2.5. Zasady orzekania środków	506
3. Odpowiedzialność karna nieletnich	507
4. Odpowiedzialność niepełnoletniego, który ma status osoby dorosłej w prawie karnym	508
5. Podsumowanie – kategorie wiekowe a rodzaj czynu i prawne następstwa	509
6. Odpowiedzialność rodziców	510
Rozdział XII	
Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary	513
Część czwarta	
WYBRANE TYPIZACJE CZĘŚCI SZCZEGÓLNEJ	
Rozdział I	
Przestępstwa przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przestępstwa wojenne	523
1. Uwagi ogólne	523
2. Wojna napastnicza (art. 117)	523
3. Ludobójstwo (art. 118)	524
4. Zbrodnie przeciwko ludzkości (art. 118a)	525
5. Dyskryminacja (art. 119)	526
6. Stosowanie środków masowej zagłady (art. 120)	526
7. Wytwarzanie, gromadzenie lub obrót zakazanymi środkami masowej zagłady (art. 121)	527
8. Niedopuszczalne sposoby lub środki walki (art. 122)	528
9. Zabójstwo wojenne (art. 123)	528
10. Inne przestępne naruszenia prawa międzynarodowego (art. 124)	529
11. Zamach na mienie lub dobra kultury (art. 125)	529
12. Bezprawne używanie znaków (art. 126)	530
13. Publiczne nawoływanie do popełnienia przestępstw z rozdziału XVI k.k. lub ich publiczne pochwalanie (art. 126a)	531
14. Dopuszczenie do popełnienia przestępstw z rozdziału XVI k.k. (art. 126b)	531
15. Przygotowania do przestępstw przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przestępstw wojennych (art. 126c)	532
Rozdział II	
Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej	535
1. Uwagi ogólne	535
2. Zamach na Rzeczpospolitą Polską (art. 127)	536
3. Zamach stanu (art. 128)	537
4. Zdrada dyplomatyczna (art. 129)	538
5. Szpiegostwo (art. 130)	539
6. Czynny żal (art. 131).....	542
7. Dezinformacja wywiadowcza (art. 132)	543
8. Znieważenie narodu lub Rzeczypospolitej Polskiej (art. 133)	544
9. Zamach na życie Prezydenta RP (art. 134)	544
10. Czynna napaść na Prezydenta RP (art. 135 § 1)	545
11. Znieważenie Prezydenta RP (art. 135 § 2)	546
12. Czynna napaść na przedstawiciela obcego państwa lub znieważenie go (art. 136)	549
13. Znieważenie znaku lub symbolu państwowego (art. 137)	550
14. Zasada wzajemności ścigania (art. 138)	551
15. Przepadek przedmiotów (art. 139)	552
Rozdział III	

Przestępstwa przeciwko obronności	553
1. Uwagi ogólne	553
2. Zamach na jednostkę Sił Zbrojnych RP (art. 140)	553
3. Podjęcie służby w obcym wojsku (art. 141)	554
4. Zaciąg do wojska obcego (art. 142)	556
5. Samouszkodzenie i inne podstępne zabiegi w celu zwolnienia od służby wojskowej (art. 143)	556
6. Uchylenie się od odbywania służby wojskowej (art. 144)	557
7. Uchylenie się od pełnienia służby zastępczej (art. 145, 146, 147)	558
Rozdział IV	
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu.....	561
1. Uwagi ogólne	561
2. Typy zabójstwa	562
2.1. Zabójstwo w typie podstawowym (art. 148 § 1)	562
2.2. Kwalifikowane typy zabójstwa	564
2.2.1. Zabójstwo ze szczególnym okrucieństwem (art. 148 § 2 pkt 1)	564
2.2.2. Zabójstwo w związku z wzięciem zakładnika, zgwałceniem lub rozbojem (art. 148 § 2 pkt 2)	565
2.2.3. Zabójstwo w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie (art. 148 § 2 pkt 3)	566
2.2.4. Zabójstwo z użyciem materiałów wybuchowych (art. 148 § 2 pkt 4)	567
2.2.5. Zabójstwo jednym czynem więcej niż jednej osoby lub zabójstwo popełnione przez sprawcę uprzednio prawomocnie skazanego za zabójstwo, zabójstwo funkcjonariusza publicznego w związku z jego służbą (art. 148 § 3)	568
2.3. Uprzywilejowane typy zabójstwa	569
2.3.1. Zabójstwo pod wpływem silnego wzburzenia (art. 148 § 4)	569
2.3.2. Dzieciobójstwo (art. 149)	570
2.3.3. Zabójstwo eutanatyczne (art. 150) i pomoc do samobójstwa (art. 151)	571
3. Nielegalna aborcja (art. 152–154)	573
4. Bójka lub pobicie (art. 158 i 159)	576
5. Typizacje, których skutkiem jest narażenie na niebezpieczeństwo (art. 160 i 161), oraz przestępstwo nieudzielenia pomocy (art. 162)	578
Rozdział V	
Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	581
1. Uwagi ogólne	581
2. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	582
2.1. Sprowadzenie niebezpiecznego zdarzenia (art. 163)	583
2.2. Sprowadzenie bezpośredniego niebezpieczeństwa (art. 164)	583
2.3. Sprowadzenie innego niebezpieczeństwa powszechnego (art. 165).....	584
2.4. Porwanie środka transportu (art. 166)	584
2.5. Karalność przygotowania (art. 168)	585
2.6. Czynny żal (art. 169)	586
3. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	586
3.1. Katastrofa komunikacyjna (art. 173)	586
3.2. Wypadek w komunikacji (art. 177)	587
3.3. Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (art. 178a)	590
Rozdział VI	
Przestępstwa przeciwko środowisku	593
1. Uwagi ogólne	593
2. Powodowanie zniszczenia w przyrodzie (art. 181)	595

3. Zanieczyszczenie środowiska (art. 182)	596
4. Nieodpowiednie postępowanie z odpadami (art. 183)	596
5. Niewłaściwe postępowanie z materiałami promieniotwórczymi (art. 184)	597
Rozdział VII	
Przestępstwa przeciwko różnym aspektom wolności	599
1. Uwagi ogólne	599
2. Pozbawienie wolności (art. 189)	603
3. Handel ludźmi (art. 189a)	605
4. Groźba karalna (art. 190)	605
5. Uporczywe nękanie (art. 190a)	607
6. Zmuszanie (art. 191)	608
7. Bezprawne utrwalanie lub rozpowszechnianie wizerunku intymnego (art. 191a)	610
8. Zmuszanie do zawarcia małżeństwa lub nakłanianie do opuszczenia kraju w celu zmuszenia do zawarcia małżeństwa (art. 191b)	611
9. Zabieg leczniczy bez zgody pacjenta (art. 192)	612
10. Naruszenie miru domowego (art. 193 § 1)	613
11. Dyskryminacja ze względu na wyznanie lub bezwyznaniowość (art. 194)	613
12. Przeszkadzanie aktom religijnym (art. 195)	614
13. Obraza uczuć religijnych (art. 196)	615
14. Zgwałcenie	617
15. Seksualne wykorzystanie osoby bezradnej (art. 198)	619
16. Seksualne wykorzystanie zależności lub zaufania (art. 199)	620
17. Obcowanie płciowe z małoletnim i przestępstwa związane z pedofilią (art. 200–200b)	621
18. Kazirodztwo (art. 201)	624
19. Pornografia (art. 202)	625
20. Przestępstwa związane z prostytutką (art. 203 i 204)	626
Rozdział VIII	
Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	629
1. Uwagi ogólne	629
2. Znęcanie się (art. 207)	630
3. Niealimentacja (art. 209)	631
Rozdział IX	
Przestępstwa przeciwko czci i nietykalności cielesnej	635
1. Uwagi ogólne	635
2. Zniesławienie – pomówienie (art. 212)	636
3. Kontratyp dopuszczalnej krytyki (art. 213)	637
4. Zniewaga (art. 216)	639
5. Naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217)	640
Rozdział X	
Przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową	643
1. Uwagi ogólne	643
2. Złośliwe lub uporczywe naruszanie praw pracowniczych (art. 218)	644
3. Naruszenie obowiązków w zakresie bhp (art. 220)	646
Rozdział XI	
Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządowych	649
1. Uwagi ogólne	649
2. Ochrona funkcjonariuszy publicznych	651
2.1. Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza lub osoby przybranej mu do pomocy (art. 222)	652
2.2. Zniewaga funkcjonariusza publicznego (art. 226)	653
2.3. Czynna napaść na funkcjonariusza publicznego (art. 223)	653
2.4. Wymuszenie (art. 224)	654

3. Przepęstwa o charakterze korupcyjnym	655
3.1. Łapownictwo bierne i czynne (art. 228 i 229)	655
3.1.1. Łapownictwo bierne	655
3.1.2. Łapownictwo czynne	659
3.2. Przepęstwa płatnej protekcji (art. 230–230a)	660
4. Przepęstwo przywłaszczenia funkcji (art. 227) i przepęstwo przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariusza publicznego (art. 231)	661
4.1. Przywłaszczenie funkcji	661
4.2. Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku przez funkcjonariusza publicznego	662
Rozdział XII	
Przepęstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	665
1. Uwagi ogólne	665
2. Przemoc lub groźba względem sądu (art. 232)	666
3. Znęcanie się w celu uzyskania wypowiedzi o określonej treści (art. 246)	668
4. Fałszywe zeznania (art. 233)	669
5. Publiczne rozpowszechnianie wiadomości z postępowania przygotowawczego (art. 241)	670
6. Naruszenie zakazu sądowego (art. 244)	671
7. Znęcanie się nad osobą pozbawioną wolności (art. 247)	672
Rozdział XIII	
Przepęstwa przeciwko porządkowi publicznemu	675
1. Uwagi ogólne	675
2. Wzięcie zakładnika (art. 252)	675
3. Udział w zbiegowisku (art. 254)	676
4. Propagowanie nazizmu, komunizmu, faszyzmu lub innego ustroju totalitarnego (art. 256)	677
5. Udział w grupie lub związku przestępczym (art. 258)	678
6. Nielegalny wyrób i handel bronią palną oraz amunicją, nielegalne ich posiadanie (art. 263)	681
7. Nielegalne przekroczenie granicy (art. 264 § 2), nielegalne organizowanie wbrew przepisom innym osobom przekraczania granicy Rzeczypospolitej Polskiej (art. 264 § 3), organizowanie przekraczania wbrew przepisom granic innego państwa (art. 264 § 4), umożliwianie lub ułatwianie innej osobie wbrew przepisom pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 264a § 1)	682
Rozdział XIV	
Przepęstwa przeciwko ochronie informacji	685
1. Uwagi ogólne	685
2. Przepęstwo ujawnienia lub wykorzystania informacji niejawnych (art. 265)	686
3. Przepęstwo ujawnienia informacji uzyskanych w związku z pełnioną funkcją (art. 266)	687
4. Przepęstwo nielegalnego uzyskania informacji (art. 267)	689
5. Przepęstwo niszczenia informacji (art. 268)	689
6. Przepęstwo niszczenia danych informatycznych (art. 268a i 269)	690
7. Przepęstwo zakłócania pracy systemu komputerowego (art. 269a)	691
8. Wytwarzanie urządzeń i oprogramowania do przepęstw komputerowych i obrót nimi (art. 269b)	692
Rozdział XV	
Przepęstwa przeciwko wiarygodności dokumentów	695
1. Uwagi ogólne	695
2. Fałsz materialny dokumentu (art. 270 § 1)	697

3. Falszerstwo faktur (art. 270a)	698
4. Falsz intelektualny dokumentu (art. 271)	700
5. Podanie w fakturze nieprawdy (art. 271a)	701
6. Wyłudzenie podstępem poświadczenia nieprawdy (art. 272).....	702
7. Używanie dokumentu poświadczającego nieprawdę (art. 273)	702
8. Zbycie dokumentu tożsamości (art. 274)	703
9. Posługiwanie się cudzym dokumentem (art. 275 § 1), bezprawny transfer za granicę dokumentu stwierdzającego tożsamość innej osoby (art. 275 § 2)	703
10. Bezprawne niszczenie dokumentów (art. 276)	704
11. Niszczenie, usuwanie znaków granicznych (art. 277)	704
12. Falszowanie faktur ze znaczną kwotą należności (art. 277a)	705
13. Wysokość grzywny w razie skazania za falszowanie faktur (art. 277b)	705
14. Nadzwyczajne złagodzenie kary lub odstąpienie od wymierzenia kary wobec sprawcy przestępstwa falszowania faktur (art. 277c i 277d)	706
Rozdział XVI	
Przestępstwa przeciwko mieniu	707
1. Uwagi ogólne	707
2. Kradzież	711
3. Typy zmodyfikowane kradzieży	713
4. Kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze	714
5. Przywłaszczenie	715
6. Oszustwo	716
7. Zniszczenie mienia	717
8. Paserstwo	718
Rozdział XVII	
Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu	721
1. Uwagi ogólne	721
2. Nadużycie zaufania (art. 296)	724
3. Oszustwo finansowe (art. 297)	728
4. Pranie brudnych pieniędzy (art. 299)	731
5. Naruszenie interesów majątkowych uczestników obrotu gospodarczego przez nierzetelną dokumentację (art. 303)	733
Rozdział XVIII	
Przestępstwa przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi	737
1. Uwagi ogólne	737
2. Falszerstwo środków płatniczych (art. 310)	738
3. Oszustwo kapitałowe (art. 311)	741
4. Falszerstwo znaków i narzędzi (art. 313–315)	742
Część piąta	
WYBRANE ZAGADNIENIA CZĘŚCI WOJSKOWEJ KODEKSU KARNEGO	
Rozdział I	
Prawo karne wojskowe – uwagi ogólne	747
1. Pojęcie oraz istota sił zbrojnych	747
2. Pojęcie oraz istota prawa wojskowego	748
3. Pojęcie oraz istota dyscypliny wojskowej	749
4. Pojęcie, funkcje oraz systematyka prawa karnego wojskowego	750
4.1. Pojęcie i funkcje prawa karnego wojskowego	750
4.2. Systematyka prawa karnego wojskowego	751
Rozdział II	
Przestępstwo wojskowe	753
1. Pojęcie przestępstwa wojskowego	753
2. Podmiot przestępstw wojskowych	754
3. Przedmiot ochrony przestępstw wojskowych	755
4. Zakres terytorialny odpowiedzialności za przestępstwo wojskowe	756

Rozdział III	
Rozkaz oraz ostateczna potrzeba w prawie karnym wojskowym	757
1. Istota rozkazu	757
2. Odpowiedzialność żołnierza za wydanie oraz wykonanie rozkazu przestępnego	758
2.1. Teorie związania żołnierza rozkazem	758
2.2. Okoliczność wyłączająca winę z art. 318 k.k. oraz odmowa wykonania rozkazu	759
3. Kontratyp ostatecznej potrzeby w wojskowym prawie karnym.....	762
Rozdział IV	
Kary oraz środki karne w prawie karnym wojskowym	765
1. Kara aresztu wojskowego	765
2. Kara ograniczenia wolności	766
3. Środki karne w prawie karnym wojskowym	767
4. Wybrane różnice w wykonywaniu kar i innych środków penalnych w prawie karnym wojskowym	768
Rozdział V	
Odpowiednie stosowanie wybranych przepisów części wojskowej Kodeksu karnego w innych służbach mundurowych	771
Aneks	775
I. Algorytm rozwiązywania kazusu.....	775
II. Kazus przekrojowy	777
III. Test z prawa karnego	779
Skorowidz	785
O autorach	799